

5. A Década Ominosa e a intervención exterior

Doc. 15. Proclama do duque de Angulema (Bayona, 2 de abril de 1823)

“¡Españoles! La Francia no está en guerra con vuestra Patria. Nacido de la misma sangre que vuestros Reyes, no puedo desear más que vuestra independencia, vuestra felicidad y vuestra gloria. Voy a pasar los Pirineos a la cabeza de cien mil Franceses, pero es para unirme a los españoles amigos del orden y de las Leyes, para ayudarles a rescatar a su Rey cautivo; a restablecer el Altar y el Trono; a librar del destierro a los sacerdotes; del despojo a los propietarios; al pueblo todo del dominio de algunos ambiciosos que, proclamando *libertad*, no preparan sino la esclavitud y destrucción de España [...]”.

Autoría e xénero

- Proclama militar redactada e difundida polo duque de Angulema, comandante do exército interviniente francés.
- Texto propagandístico de carácter público, dirixido ao pobo e ás tropas españolas.

Contexto histórico

- A Santa Alianza, co obxectivo de frear o liberalismo en Europa, autoriza a intervención militar en España.
- En maio de 1823 comeza a invasión polos “cen mil fillos de San Luís”, que atravesan os Pirineos para restaurar o absolutismo.

Contido

- Asegura que Francia “non está en guerra” con España senón que actúa para “axudarlles a rescatar ao seu Rei” e “restablecer o Altar e o Trono”.
- Retrata aos liberais como ambiciosos e destructores que prometen liberdade pero preparan “esclavitude e destrución”.

Finalidade

- Xustificar a presenza das tropas francesas ante a opinión pública española e europea.
- Consolidar o relato de fraternidade monárquica entre as coroas de Francia e España, desacreditando o liberalismo.

Valor e limitacións

- Fonte esencial para entender a retórica restauradora e legitimista utilizada pola intervención.
- Claramente propagandístico e parcial: omite o custo humano da intervención e a resistencia liberal.

Doc. 16. Fernando VII anula os actos do goberno constitucional (7 de outubro de 1823)

“Europa enteira, coñecendo profundamente o meu cativerio e o de toda a miña Real Familia, a mísera situación dos meus vasallos fieis e leais [...] determinou poñer fin a un estado de cousas que era o escándalo universal.

[...] Sentado xa outra vez no trono de S. Fernando pola man sabia e xusta do Omnipotente, polas xenerosas resolucións dos meus poderosos Aliados [...] declaro o seguinte:

Primeiro: Son nulos e de ningún valor todos os actos do goberno chamado constitucional (de calquera clase e condición que sexan) que dominou os meus pobos desde o día 7 de marzo de 1820 ata hoxe, día 1º de outubro de 1823, declarando, como declaro, que en toda esta época carecín de liberdade, obrigado a sancionar as leis e a expedir as ordes, decretos e regulamentos que contra a miña vontade se me ditaban e expedían polo mesmo goberno”.

Autoría e xénero

- Real decreto outorgado por Fernando VII ao retornar ao trono con apoio francés.
- Norma xurídica de efecto retroactivo e supresión do réxime liberal.

Contexto histórico

- Conquista de Madrid polos exércitos de Angulema na primavera de 1823.
- Inicio da “Década Ominosa”, período caracterizado pola persecución dos liberais e a represión política.

Contido

- Declara nulos e sen efecto todos os actos do Trienio Liberal (7 de marzo de 1820 a 1 de outubro de 1823).
- Alegación de que o rei actuara obrigado, carecendo de liberdade real, e que as leis foron impostas pola forza.

Finalidade

- Restaurar a monarquía absoluta suprimindo todo vestixio constitucional e parlamentario.
- Lexitimar a loita contra os liberais e abrir paso a medidas de represalia.

Valor e limitacións

- Documento clave para comprender a base legal da represión e o restablecemento do poder real.
- Non ofrece detalle sobre os mecanismos posteriores de represión nin as consecuencias sociais inmediatas.

Doc. 17. El Restaurador (1 de xullo de 1823)

“O mundo ve con asombro un exército francés que atravesaba a España entre as aclamacións do máis vivo entusiasmo, e que en dous meses dunha marcha triunfal (...) corre desde o Bidasoa ao Manzanares e do Manzanares ao Guadalete para devolverlles aos españois o seu Rei, destronado, aprisionado e cativo por unha minguada facción de españois, reintegrado no goce dos seus antigos sagrados dereitos (...). Os pobos atónitos e desafogando a súa dor co berro nacional de *viva Fernando!*” .

Autoría e xénero

- Artigo publicado no xornal El Restaurador, vocería dos partidarios do absolutismo.
- Peza de prensa de corte propagandístico e triunfalista.

Contexto histórico

- Fase final da intervención francesa: avance das tropas desde a fronteira cara a Cádiz.
- Exaltación popular e militar ante a restitución do rei.

Contido

- Narra a marcha “triumfal” dos franceses “entre as aclamacións do máis vivo entusiasmo”.
- Sitúa a restauración de Fernando VII como a devolución aos españois dos seus “antigos sagrados dereitos”.

Finalidade

- Consolidar o relato de salvación nacional grazas ao exército foráneo.
- Reforzar a imaxe do monarca como figura sagrada e xustificar ideolóxica e moralmente o golpe contra o liberalismo.

Valor e limitacións

- Reflicte o papel clave dos medios de comunicación na creación de opinión pública absolutista.
- Sesgo claro: non recolle voces disidentes nin a dureza da represión sobre liberais.

Conexión e valoración global

Estes tres documentos mostran as fases centrais da intervención exterior e da “Década Ominosa”. A Proclama de Angulema (Doc. 15) xustifica a intervención francesa como misión de restaurar orde e relixión, Fernando VII (Doc. 16) consolida xuridicamente o retroceso absoluto ao anular o Trienio Liberal, e El Restaurador (Doc. 17) propaga o entusiasmo colectivo ante o retorno da orde tradicional. Xuntos, revelan como os poderes europeos, o monarca e a propaganda mediatizaron e institucionalizaron a represión dos liberais e o restablecemento do absolutismo en España.